

Diàleg

AVUI+
 Des del 1976

 CORPORACIÓ CATALANA
 DE COMUNICACIÓ S.L.

 ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
 JOAN ODINA, conseller delegat
 ORIOL HUGUET, director general
 ESTHER CARALPS, directora de màrqueting i comunicació
 PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
 JOAN SERRA, director de producció
 IVAN GRAU, cap financer
 QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**SOBRE L'ANIVERSARI DE
 LA GUERRA CIVIL**
**Ramon Tremosa
 i Balcells**

Professor de teoria econòmica a la UB
www.ramontremosa.com
EN SÍNTESI
**Rubalcaba
 i el nus
 més
 embullat**

Incerta memòria

Aquest juliol farà setanta anys de l'inici de la Guerra Civil i fa temps que està en marxa una campanya del govern català per a commemorar-la. Qui en porta la veu cantant és el conseller Saura, que ja ha celebrat alguns actes i que disposa d'un important pressupost. En un acte recent aquest conseller es va fer acompanyar de Santiago Carrillo. Per parlar de camps de concentració potser no era la persona més indicada, atès el seu paper dirigent d'un PCE implicat en purgues i afusellaments a la zona republicana. No s'entén, en canvi, que Josep Benet no sigui convidat per l'actual govern català per parlar d'aquella època: tot i la seva avançada edat, manté la seva habitual lucidesa per parlar d'un temps i d'un país que ell va viure en primera persona com ben pocs.

LA GESTIÓ POLÍTICA DEL PRESENT I DEL FUTUR passa també per la interpretació política del passat. En els actuals temps de missatges fàcils i consignes simples, sembla que hi ha qui vol reduir la Guerra Civil a casa nostra en una sola frase: "Contra una democràcia parlamentària es va produir un aixecament militar". Un esquema fàcil de bons contra dolents, d'esquerres contra dretes, que pretén simplificar la complexitat d'aquell temps per fer més fàcil que quallí el missatge de fons que s'amaga al seu darrere: el de la superioritat moral de l'esquerra.

EN LA CATALUNYA EN GUERRA COM S'EXPLIQUEN, però, els empresonaments i els afusellaments de simpatitzants, de militants i de diputats de partits fidels a la causa republicana com la Lliga Regionalista, Unió Democràtica o Esquerra Republicana? Potser per això incomoda el testimoni de Josep Benet: perquè aquest no calla que, si bé entre 1936 i 1937 les atrocitats les feien alguns incontrolats anarquistes, entre 1938 i 1939 les feien alguns controladors del partit dominant, el PSUC. En aquest sentit, he seguit amb interès els recents reportatges especials de TV3 sobre la Catalunya revolucionària de la guerra; molt em temo, però, que no hi veurem pas un reportatge explicant aquests altres fets.

ARA FARÀ SETANTA ANYS DE LA GUERRA I PER compensar aquest silenci oficial caldria recuperar de l'oblit un llibre fonamental: les *Cartes a Màrius Torres* de Joan Sales. Avui aquest llibre, editat l'any 1976, està exhaurit i és d'esperar que amb la reaparició del Club Editor, de la mà de Maria Bohigas, puguem disposar abans del juliol d'una obra que està enllestint Núria Folch, la vídua de Joan Sales. Aquestes cartes van ser enviades entre 1936 i 1941 al poeta de Lleida, que ja llavors estava reclòs al sanatori antituberculós del Puig d'Olena. Escrites des dels diversos fronts on va lluitar el comandant republicà i des de l'exili francès i americà, són un testimoni excepcional de la vida trasbalsada d'aquells anys.

LES CARTES A MÀRIUS TORRES VAN SER recuperades pel seu autor l'any 1948, en tornar de Mèxic ("més val una ermita a Catalunya que una catedral a l'exili"). Màrius Torres les havia desat abans de morir, a finals de 1942, perquè li fossin retornades. Joan Sales va intuir que les seves cartes mai no passarien la censura franquista i

CARLES DE MIGUEL

“Potser per això incomoda el testimoni de Josep Benet: perquè aquest no calla que, si bé entre 1936 i 1937 les atrocitats les feien alguns incontrolats anarquistes, entre 1938 i 1939 les feien alguns controladors del partit dominant, el PSUC”

per això en va fer difusió per mitjà d'una de les millors novel·les de la literatura catalana, *Incerta glòria*. Novel·la d'idees, és l'obra de tota una vida on hi aborda grans temes universals: l'amor, l'amistat, la guerra, la mort, el sentit de la vida. Esperem que el director català Marc Recha, que fa temps que hi dona voltes, ben aviat la pugui dur al cinema.

LES CARTES A MÀRIUS TORRES SÓN UN RELAT directe de les brutalitats de la nostra Guerra Civil i de les seves contradiccions. Joan Sales hi perd el pare, el padri, tres germans, dos cosins germans, els seus dos millors amics i tres quartes parts de la seva promoció de l'escola de guerra de la Generalitat. Les cartes estan escrites des del dolor més profund, amb una sensació creixent i insuportable d'absurd pel pes d'un sacrifici que li

sembla inútil. Joan Sales és un escriptor profundament marcat per la guerra, un supervivent "en deute amb tots aquells que no han sobreviscut".

COMUNISTA DE BEN JOVE, JOAN SALES JA ERA prou lúcid per afirmar que "l'opi del poble no és la religió sinó l'anticlericalisme". Després de la derrota i de l'exili va acabar evolucionant vers un cristianisme recuperat, en el qual ell acostumava a dir que no era pas "ni un sant ni un llibertí". Enfront de dogmes i de maniqueïsmes, Joan Sales revela en les seves cartes tota la complexitat moral de la guerra, alhora que també construeix un magnífic retrat de la condició humana.

INDIVIDUALISTA, DISSIDENT, INDEFINIBLE I heterodox, la seva obra ha passat sovint entre la indiferència i la indignació muda dels uns i el ressentiment o la pura hostilitat dels altres. Sempre posicionat tant enfront de la mentida roja com de la mentida negra, Joan Sales també ens deixà un excel·lent llibre de poemes, *Viatge d'un moribund*, que esperem que sigui també rescatat de l'oblit amb les seves cartes. Uns poemes on hi ha versos dedicats als morts al front, que "van beure d'un sol glop totes les primaveres i no coixeran l'angoixa d'envellir". Cal recuperar l'obra de Joan Sales d'una incerta memòria pel seu caràcter atemporal, clàssic, etern: "Sobre els erms oblidats, ossos al sol recuits/jove i alegre estol un dia ple de vida/el feix dels anys estèrils, més pesants com més buits/no us farà ajupir mai als peus de la Mentida".

**Marçal
 Sintès**

Alfredo Pérez Rubalcaba és un dels polítics espanyols més fascinants del moment. Els seus dots per a la política, en els distints sentits del mot, són impressionants. Nascut al poblet càntabre de Solares, va començar a destacar en el felipisme crepuscular. La Brunete mediàtica va identificar-lo de seguida com a enemic i li va buscar un malnom: *Dirty* Rubalcaba, li deia. Després del triomf d'Aznar, Rubalcaba donaria suport a Bono en el seu intent per conquerir el lideratge del PSOE. Però Bono va caure derrotat davant del desconegut Zapatero. Tocava reinventar-se, de manera que qui havia flanquejat el corneta de l'Ejpaña eterna va anar-se fent estimar pel profeta de l'*Espanya plural*, fins a aconseguir convertir-se en tan imprescindible per a Zapatero com ho havia estat per a González. Amable en les formes, pedagògic, intel·ligent, astut, manífesser, preparat, Rubalcaba ha estat nomenat ministre de l'Interior, i té al davant el repte de dur la pau a Euskadi. Se l'ha comparat sovint amb l'esmunyedís Joseph Fouché, que va ser ministre de Policia amb Napoleó. Stefan Sweig faria notar en biografiant aquest últim: "Fouché demostra una vegada i una altra que és capaç de procedir magníficament bé en un moment de perill. Si se'l posa davant la més difícil de les situacions, la superarà amb la seva manifesta energia, que aprofita el moment amb audàcia. Si se li dona el nus més embullat, el desenredarà".

● Per un error de redacció en l'article d'ahir vaig atribuir a Tocqueville la idea de tirania de la minoria. Prego al lector que sàpiga disculpar l'equivocació.
m.sintes@hotmail.com